

**HÖGSKOLAN
I GÄVLE**

STYRDOKUMENT

Dokumenttyp: Rutin

Ärendenummer: HIG-STYR 2020/41

Beslutat av: Akademichef Gunilla
Mårtensson

Beslutsdatum: 2020-03-04

Reviderat: 2021-10-28

Giltighetstid: Tillsvidare

**Rutiner för utbildning på forskarnivå vid Akademin för
teknik och miljö**

Innehåll

Inledning	3
Omfattning och rutindokumentets giltighet	3
Funktionsbeskrivningar och organ i forskarutbildningens organisation	4
Utbildnings- och forskningsnämnden	4
Akademiråd och akademichef	4
Handledare.....	4
Studierektor för utbildning på forskarnivå	5
Ansvarig för forskarutbildningsämne.....	5
Huvudhandledarens ansvar.....	6
Handledarkollegium	6
Doktorandkollegium.....	7
Allmän studieplan.....	7
Forskarutbildningens progression från inrättande av studieplats till disputation	8
Inrättande och utlysning av studieplats	8
Beredning av ansökan om inrättande av studieplats och beslut	9
Utllysning av studieplats	9
Behörighet och urval till utlyst studieplats.....	9
Behörighet.....	10
Urval av behöriga sökande till utlyst studieplats.....	10
Antagning till utbildning på forskarnivå	11
Introduktion av nya doktorander	12
Individuell studieplan	12
Upprättande	12
Revidering.....	13
Uppföljningssamtal mellan doktorand och studierektor	14
Kvalitetssäkrande seminarier under studietiden.....	14
Inledande vetenskapligt PM-seminarium	14
Genomförande och förutsättningar	14
Ansvariga	14
Halvtidsseminarium.....	15
Genomförande och förutsättningar	15

Ansvariga	16
Slutseminarium	17
Genomförande och förutsättningar	17
Utlåtande.....	18
Ansvariga	18
Licentiatseminarium	19
Anhållan.....	19
Funktioner i licentiatseminariet	19
Opponent	19
Ordförande tillika examinator	19
Examination	19
Ansvariga	20
Licentiatavhandling	20
Disputation.....	21
Anhållan.....	21
Funktioner i disputationsakten	21
Ordförande.....	21
Opponent	21
Betygsnämnd.....	21
Examination	22
Preliminär bedömning av avhandlingen innan disputationen	22
Betygsammanträde i direkt anslutning till disputationsakten.....	22
Ansvariga	22
Doktorsavhandling	23
Tidplan för doktorsexamen	24
Jävsregler vid examinerande seminarier.....	25
Examen och examensbevis.....	26
Doktorspromotion	26
Övrigt	26
Riktlinjer för kurser på forskarnivå vid Akademin för teknik och miljö	26
Ändring av handledarkonstellation samt rätten att byta handledare.....	26
Indragning av rätt till handledning och andra resurser	27
Bilaga 1. Licentiatseminariets procedur	28
Bilaga 2. Disputationsaktens procedur	29

Inledning

Detta styrdokument anger lokala rutiner för utbildning på forskarnivå vid Akademin för teknik och miljö vid Högskolan i Gävle (HiG).

Utöver de rutiner som anges i detta styrdokument framgår gällande regler och rutiner för utbildning på forskarnivå vid HiG av:

- [Högskoleförordningen \(HF\): 5 kap. \(anställning som doktorand\), 6 kap. \(utbildning på forskarnivå\) och 7 kap \(tillträde till utbildning på forskarnivå\), bilaga 2 \(examensordning\)](#)
- [antagningsordning vid Högskolan i Gävle](#)
- [centrala rutiner för kvalitetssäkring av utbildning på forskarnivå vid Högskolan i Gävle HIG-STYR 2019/150](#)
- allmän studieplan för forskarutbildningsämnet
- lokal examensordning vid Högskolan i Gävle
- lokala examensbeskrivningar vid Högskolan i Gävle
- handläggningsordning för tillgodoräknande HIG-STYR 2018/119.

Detta styrdokument utgör i många delar en komplettering till de centrala rutinerna för kvalitetssäkring av utbildning på forskarnivå. För att tydliggöra helheten har därför relevanta delar av de centrala rutinerna infogats i *ramar med grå bakgrund*, vilka följs av kompletterande lokala rutiner.

Omfattning och rutindokumentets giltighet

Rutinen berör alla funktioner som är involverade i akademinns forskarutbildning: doktorand, handledare, studierektor, ansvariga för forskarutbildningsämne, akademiråd, avdelningschef, akademichef och akademisekreterare. Dokumentet gäller för alla doktorander, från det datum det fastställts, med undantag för doktorander där en specifik process (t.ex. halvtidsseminarium, disputation) påbörjats innan dokumentets fastställande.

Funktionsbeskrivningar och organ i forskarutbildningens organisation

Utbildnings- och forskningsnämnden

Utbildnings- och forskningsnämnden (UFN) har det övergripande kvalitetsansvaret för forskarutbildningen vid Högskolan. Detta ansvar inbegriper att:

- Upprätta och anpassa Högskolans kvalitetssystem för säkring och utveckling av kvalitet i forskarutbildningen samt dess tillhörande styrdokument
- Fastställa allmänna studieplaner
- Genom ordförandebeslut fastställa betygsnämndens sammansättning, opponent, ordförande och godkänna datum för disputation och licentiatseminarium

Akademiråd och akademichef

Högskolans akademiråd har ett kvalitetsansvar för forskarutbildningen som dels inbegriper att bereda ärenden inför beslut i UFN och dels bereda ärenden inför beslut av akademichef.

Akademiråden ska:

- Bereda inrättande och utlysning av studieplats i forskarutbildning inför beslut av akademichef
- Bereda antagningsärenden till forskarutbildningen inför beslut av akademichef
- Bereda fastställande av reviderade individuella studieplaner inför akademichefsbeslut
- Bereda allmänna studieplaner (upprättande samt revidering) inför beslut av UFN
- Bereda förslag till betygsnämnd samt opponent vid disputation inför beslut av UFN
- I övrigt utföra uppdrag från UFN samt akademichef.

Handledare

I enlighet med 6 kap § 28 HF, ska varje forskarstuderande under utbildningstiden ha en huvudhandledare och minst en biträdande handledare. Handledare ska utses i samband med antagning av sökande till forskarutbildning. Doktorand har rätt till handledning under utbildningen så länge inte rektor med stöd av 30 § i Högskoleförordningen beslutar något annat.Handledningens omfattning ska svara mot doktorandens behov. Ett riktvärde är att handledningen ska omfatta ungefär 2 timmar (sammantaget från alla handledare) per vecka.

Krav

Huvudhandledare ska ha anknytning till Högskolan och bör vara anställd vid Högskolan i Gävle med en omfattning om minst 5% av heltid fram till planerad tidpunkt för doktorandens examen. Avsteg från kravet om anställning vid Högskolan kan tillåtas om det finns särskild anledning. Huvudhandledaren ska vara minst docent och ha genomgått utbildning för handledning på forskarnivå.

Minst en av doktorandens biträdande handledare ska vara disputerad och bör ha genomgått utbildning för handledning på forskarnivå. Därutöver kan doktoranden ha biträdande handledare som saknar doktorsexamen men har särskild kompetens som är till nytta för doktorandens utbildning.

På akademiniivå finns ytterligare funktioner för utbildning på forskarnivå. Nedan följer en översiktlig beskrivning av dessa samt en specificering av huvudhandledarens ansvar. Ytterligare detaljer kring dessa funktioners uppgifter ges sedan i beskrivningarna av utbildningens olika skeden.

Studierektor för utbildning på forskarnivå

Vid akademien ska det finnas minst en studierektor för utbildning på forskarnivå.

Studierektorsfunktionen är en stödfunktion med uppgifter att:

- tillse att regler och rutiner för utbildning på forskarnivå följs
- vara ett stöd för doktorander, handledare, forskarutbildningsämnesansvariga, akademirådet och linjeorganisationen i frågor som rör regler och rutiner för utbildning på forskarnivå
- vara ett stöd för doktorander och handledare i andra frågor
- bereda bedömning av behörighet hos sökande till en studieplats
- delta vid introduktion av nyantagna doktorander
- genomföra uppgifter i samband med upprättande och revision av individuella studieplaner i enlighet med rutin som anges nedan
- bereda och föredra ärenden på uppdrag av akademirådet vid akademien
- delta i akademins kvalitetsarbete rörande utbildning på forskarnivå
- på uppdrag av UFN föredra frågor rörande forskarutbildningen på berörd akademi
- genomföra uppföljningssamtal med doktorand sex månader efter antagning samt i samband med halvtidsseminarium
- samordna och informera om akademins forskarutbildningskurser.

Ansvarig för forskarutbildningsämne

För varje forskarutbildningsämne vid akademien ska det finnas en ansvarig för forskarutbildningsämnet med uppgift att:

- upprätta och vid behov revidera allmän studieplan (ASP) för forskarutbildningsämnet. ASP föredras av forskarutbildningsämnesansvarig i akademiråd där ASP bereds inför beslut i UFN
- ansvara för utveckling och utvärdering av forskarutbildningens kvalitet inom ämnet
- i samråd med avdelningschef ansvara för att erforderligt kursutbud finns för ämnets doktorander, vilket innefattar obligatoriska ämneskurser och tillfredställande utbud av valbara kurser
- agera examinator i beslut om ärenden som rör tillgodoräknanden av kurser/kursmoment. I de fall forskarutbildningsämnesansvarig är handledare till doktoranden som ärendet gäller, skall akademichef utse en ersättare som inte har handledaruppdrag för berörd doktorand
- besluta om behörighet för sökande till studieplats efter beredning av studierektor
- bereda underlag för beslut om undantag från behörighet
- delta som ledamot i akademirådet och akademirådets utskott för utbildning på forskarnivå
- delta i beredning av urval av behöriga sökande
- genomföra uppgifter i samband med upprättande och revision av individuella studieplaner i enlighet med rutin som anges nedan
- delta vid akademins handledarkollegier
- för alla obligatoriska seminarier samt vid examinerande seminarier (licentiatseminarium och disputation) har ansvarig för forskarutbildningsämnet uppgifter i enlighet med detta dokument
- på uppdrag av UFN bereda och föredra frågor rörande forskarutbildningen inom ämnet.

Huvudhandledarens ansvar

Den som utses till huvudhandledare har det övergripande ansvaret för handledningen.

I huvudhandledarens ansvar ingår att:

- känna till och följa styrdokument för forskarutbildning
- delta aktivt i rekrytering av en doktorand genom formulering av forskningsplan, inrättande och utlysning av studieplats, urval etc.
- i nära samverkan med doktoranden upprätta samt årligen följa upp och revidera individuell studieplan
- tillse att doktoranden får handledning. Doktoranden har rätt till minst två timmars handledningstid (sammantaget från alla handledare) i genomsnitt per vecka vid heltidsstudier. I handledningstid innefattas förutom handledningsmöten även övrig arbetstid handledarna lägger på att stödja doktorandens lärande
- tillse att det föreligger en tydlig rollfördelning inom handledarkonstellationen och att alla handledare och doktoranden känner till den
- senast en månad efter antagning, och därefter minst en gång årligen, genomföra ett övergripande handledningssamtal med doktoranden enligt [den samtalsguide som finns på intranätet](#)
- delta vid akademins handledarkollegier
- för alla obligatoriska seminarier samt vid examinerande seminarier (licentiatseminarium och disputation) har huvudhandledaren uppgifter i enlighet med detta dokument.

Handledarkollegium

Möten i handledarkollegier ska sammankallas regelbundet. Minst ett gemensamt möte för alla forskarutbildningsämnen vid akademien per termin. Akademins studierektorer är sammankallande och ordförande.

Det akademigemensamma handledarkollegiets uppgifter är att:

- sprida kunskap och lärande om regler och rutiner som berör forskarutbildningen
- stärka och utveckla forskarutbildningens innehåll och utbildningsformer samt andra aspekter av vikt för en god forskarutbildningsmiljö
- i övrigt genomföra beredningsarbete med relevans för kvaliteten i forskarutbildningen på uppdrag av akademiråd samt UFN.

De ämnesspecifika handledarkollegiernas uppgifter är att:

- vara ett kollegialt stöd i frågor som rör handledning och doktoranders progression i sina studier
- stärka och utveckla forskarutbildningens innehåll och utbildningsformer samt andra aspekter av vikt för en god forskarutbildningsmiljö
- i övrigt genomföra beredningsarbete med relevans för kvaliteten i forskarutbildningen på uppdrag av akademiråd samt UFN.

Doktorandkollegium

Möten i doktorandkollegium ska sammankallas regelbundet. Kollegiet innefattar alla internt och externt antagna doktorander vid akademien. Minst två kollegier ska sammankallas per termin. Kollegiet väljer en eller två ordförande, vilka även är sammankallande. Studierektor för forskarutbildningen kan vid behov inbjudas att delta under del av kollegiets möten.

Doktorandkollegiets uppgifter är att:

- vara ett kollegialt stöd i frågor som rör forskarutbildning och handledning
- stärka och utveckla doktorandernas vetenskapliga och psykosociala arbetsmiljö
- driva frågor som rör forskarutbildningens kvalitet, rättssäkerhet, samverkan, internationalisering
- i övrigt genomföra beredningsarbete med relevans för kvaliteten i forskarutbildningen på uppdrag av akademiråd samt UFN.

Allmän studieplan

I enlighet med 6 kap § 26-27 HF, ska en allmän studieplan (ASP) fastställas för alla forskarutbildningsämnen vid lärosätet och denna ska innehålla:

- En ämnesbeskrivning som anger ämnets bredd, djup och avgränsning
- Det huvudsakliga innehållet i utbildningen, inklusive avhandlingens och kursernas omfattning och innehåll
- Angivelse av obligatoriskt kursinnehåll
- Krav om särskild behörighet till utbildningen
- Bedömningsgrunder för urval bland sökande till studieplats
- Övriga föreskrifter som behövs.

Process

Allmän studieplan upprättas samt revideras enligt följande process:

1. **Upprättande samt reviderande.** Den ansvarige för respektive forskarutbildningsämne upprättar och vid behov reviderar ASP för forskarutbildningsämnet.
2. **Akademiråd bereder.** Akademirådet vid den akademi där ämnet har sin hemvist bereder ASP. Efter beredningen sänds ASP från akademiråd till utbildnings- och forskningsnämnden (UFN).
3. **UFN fastställer.** Vid upprättande av ASP för ett nytt ämne fastställs denna vid ett UFN-sammanträde. Reviderad ASP fastställs genom ordförandebeslut.

Den version av ASP som gällde vid en enskild doktorands antagning till utbildning på forskarnivå ska också gälla under dennes hela utbildningstid. Doktorand kan dock begära att en senare version ska gälla. Berört akademiråd bereder ärendet och akademichef fattar beslut om ändring.

Vid akademien finns inga ytterligare rutiner rörande allmänna studieplaner.

Forskarutbildningens progression från inrättande av studieplats till disputation

Inrättande och utlysning av studieplats

Möjligheten att ansöka om antagning till utbildning på forskarnivå ska utannonseras. I enlighet med 6 kap § 36 HF, får undantag medges från kravet om utlysning:

- Vid antagning av doktorand som skall genomgå utbildning inom ramen för en anställning hos en annan arbetsgivare än Högskolan
- Vid antagning av en doktorand som tidigare har påbörjat sin utbildning vid annat lärosäte, eller
- Om det finns särskilda skäl.

Process

Inrättande av studieplats bereds av akademiråd och fastställs av akademichef. Inrättande av studieplats föregås av framtagande av en sammanfattande beskrivning av det föreslagna avhandlingsprojektet. I beredningen inför akademichefsbeslut ska akademirådet granska det föreslagna avhandlingsprojektet. I granskningen ingår att:

- a. Granska att inriktning på det föreslagna avhandlingsarbetet ligger inom berört forskarutbildningsämne samt inom berört område för examenstillstånd
- b. Granska projektets genomförbarhet samt att det tänkta projektet håller tillräcklig vetenskaplig nivå och kvalitet
- c. Granska att forskningsetiska principer kommer att följas och att, om projektet så kräver, beviljad ansökan om etikprövning föreligger eller att ansökan kommer att göras.

Ansökan om inrättande av studieplats på forskarnivå görs i normalfallet av tilltänkt huvudhandledare och skickas till akademins studierektor enligt akademirådets tidsschema. En förutsättning för ansökan är att den sökande erhållit interna och/eller externa medel för att täcka kostnader för en studieplats, eller att studieplatsen avser en anställd vid annan arbetsgivare. [Blankett för ansökan och mallar för bilagor finns på intranätet.](#)

Ansökan ska innefatta:

- forskningsplan som möjliggör bedömning av de kriterier som anges i de centrala rutinerna
- förslag på huvudhandledare
- förslag på biträdande handledare. Minst en biträdande handledare ska föreslås men en rekommendation är att minst två biträdande handledare föreslås
- vid förslag på biträdande handledare ska följande beaktas:
 - handledargruppens könssammansättning
 - kompetenser i relation till avhandlingsarbetet
 - behov av meritering av personer i kollegiet

Den sökande bör även beakta möjlighet att inkludera en biträdande handledare med relevant kompetens från annat lärosäte, det kan berika forskarutbildningen och gynna forskningssamarbeten. Konstellationen av biträdande handledare ska motiveras i ansökan och beredning bör ha skett inom ämneskollegiet.

- i det fall den sökta studieplatsen avser utbildning med licentiatexamen som slutmål ska det klargöras vilka *särskilda skäl* som föreligger för begränsningen till licentiatexamen som slutmål, se HiG:s antagningsordning
- finansieringsplan, [enligt akademins mall](#), underskriven av avdelningschef som klargör att finansiering av studieplatsen är säkrad enligt de krav som anges i HiG:s antagningsordning och Högskoleförordningen. I det fall studieplatsen avser anställd vid annan arbetsgivare eller stipendium så ska även relevanta avtal och beslut bifogas
- i det fall studieplatsen avser en person som skall genomgå utbildning inom ramen för en anställning hos en annan arbetsgivare än HiG så ska beslut om behörighet (enligt rutin nedan) för denne bifogas.

Beredning av ansökan om inrättande av studieplats och beslut

Ansökningar behandlas enligt akademirådets tidplan. Ansökan kontrolleras först av studierektor med avseende på formalia och överensstämmelse med relevanta styrdokument. Därefter tillställs ansökan akademirådet för beredning av förslag till beslut och därefter fattar akademichef beslut i ärendet.

Utlysning av studieplats

Utlysning av studieplats på forskarnivå regleras av HiG:s antagningsordning som anger att:

Utlysning av studieplats ska göras så att utlysningen får lämplig nationell och internationell spridning. Utlysning ska alltid göras på Högskolans hemsida, både på svenska och på engelska. Utlysning ska ske minst tre veckor före ansökningstidens utgång. I samband med utlysningen ska det tillkännages om akademitjänstgöring kan bli aktuell inom anställningen. Ansökan till utlyst utbildningsplats på forskarnivå ska göras inom den tid och i den ordning som Högskolan bestämmer.

Vid utannonsering ansvarar berörd avdelningschef för att annons utformas i samverkan mellan avdelningschef, huvudhandledare och ansvarig för forskarutbildningsämnet, samt för att avdelningschefen kontrollerar att krav i annonsen är förenliga med ämnets ASP samt Högskoleförordningen. [HiG:s rutin för rekryterings- och meriteringsprocessen för lärare \(HIG-STYR 2018/133\)](#) bör även följas i tillämpliga delar. Annonsen godkänns av HR-specialist.

Behörighet och urval till utlyst studieplats

Innan rekrytering till utbildning på forskarnivå kan ske ska:

- a. Beslut om inrättad studieplats fattas
- b. Studieplatsen inrättas
- c. Studieplatsen annonseras
- d. Ansökningar inhämtas
- e. Behörighet provas, i enlighet med ämnets allmänna studieplan

- f. Ett urval bland de sökande göras, i enlighet med de urvalskriterier som återfinns i ämnets allmänna studieplan.

Behörighet

Grundläggande behörighet för utbildning på forskarnivå har den som har:

1. Avlagt examen på avancerad nivå, eller
2. Fullgjort kursfordringar om minst 240 högskolepoäng, varav minst 60 högskolepoäng på avancerad nivå, eller
3. På något annat sätt inom eller utom landet förvärvat i huvudsak motsvarande kunskaper (HF 7:39).

Högskolan får för enskild sökande medge undantag från kravet på grundläggande behörighet, om det finns särskilda skäl (HF 7 kap 39 §). Beslut om undantag bereds av studierektor, fattas av akademichef och ska diarieföras.

Bedömning av behörighet

Ansökningar lämnas in via rekryteringsverktyget Visma.

Behörighet ska bedömas för alla sökande. Avdelningschefen ansvarar för att inkomna ansökningar lämnas till ansvarig för forskarutbildningsämnet för beslut. Beslutet ska vara skriftligt och ska diarieföras.

Undantag från behörighetskrav bör endast göras om det finns någon typ av dokumenterad prestation som gör att behörighetskraven uppfylls, enbart dokumenterad erfarenhet är inte tillräcklig. Undantag från behörighetskrav beslutas av akademichef.

Urval av behöriga sökande till utlyst studieplats

Bland de sökande till en studieplats på forskarnivå som bedömts behöriga görs ett urval. Urvalet görs i enlighet med Högskolans rutin för rekrytering och meritering av lärare (HIG-STYR 2018/133). Bedömningsgrunderna för urvalet anges i den allmänna studieplanen för forskarutbildningsämnet. Den person som valts ut till en utlyst studieplats erbjuds att ansöka om antagning till utbildning på forskarnivå.

Urvalsprocessen börjar med att avdelningschef tillsätter en rekryteringsgrupp som ska innefatta tilltänkt huvudhandledare och ansvarig för forskarutbildningsämnet. Rekryteringsgruppen gör ett första urval av sökande (cirka tre-fem) som går vidare till intervju. Urvalet ska göras baserat på de kriterier som anges i ämnets allmänna studieplan och de krav och meriterande aspekter som angetts i utlysningen av studieplatsen. Urvalet ska motiveras utifrån kriterierna, dokumenteras skriftligt och diarieföras.

Berörd avdelningschef ansvarar för att de utvalda sökande kallas till intervju. Förutom intervju kan arbetsprov och/eller tester genomföras för de som kallas till intervju. Intervju, arbetsprov och/eller tester samt referenstagning genomförs av rekryteringsgruppen tillsammans med avdelningschef.

Det slutliga urvalet ska dokumenteras med korta motiveringar och tillställs sedan akademichefen som fastställer den utvalde sökande.

Avdelningschefen ansvarar för att informera alla sökande om resultatet av urvalsprocessen.

Anställningsavtal undertecknas av avdelningschef och den utvalde sökande. Så snart anställningsavtal har undertecknats av båda parter ska [ansökan om antagning till utbildning på forskarnivå](#) upprättas och behandlas i forskarutbildningsutskottet.

I det fall studieplatsen avser utbildning på forskarnivå med licentiatexamen som slutmål ska avdelningschefen även skriftligt informera den utvalde sökande och föreslagna handledare om att fortsatta studier mot doktorsexamen kräver ny ansökan om antagning. Denna skriftliga information ska sedan även bifogas till den individuella studieplanen.

För urvalsprocessen bör även [HiG:s rutin för rekryterings- och meriteringsprocessen för lärare \(HIG-STYR 2018/133\)](#) följas i tillämpliga delar.

Antagning till utbildning på forskarnivå

Studierektor föredrar ärendet och akademichef fattar beslut om antagning. Den sökande ska lämna in ansökan om antagning till Högskolans diarium adresserad till berörd studierektor. Ansökan ska bestå av:

- Ansökningsblankett
- Beslut om behörighet

I enlighet med 7 kap § 36 HF, får Högskolan anta sökande till utbildning på forskarnivå som anställs som doktorand. Högskolan får även anta en sökande som har någon annan form av studiefinansiering, om Högskolan genom akademichefsbeslut bedömer att:

- Finansieringen kan säkras under hela utbildningen, och
- Den sökande kan ägna så stor del av sin tid åt utbildningen att den kan slutföras inom fyra år när det gäller licentiatexamen och åtta år när det gäller doktorsexamen.

Övriga bestämmelser om antagning till utbildning på forskarnivå anges i Högskolans antagningsordning.

Akademichefens beslut samt handlingarna skickas av forskarutbildningsutskottets sekreterare till berörda: diariet, huvudhandledaren, doktoranden, forskarutbildningsämnesansvarig, studierektor, avdelningschef samt antagningsenheten.

Antagningsenheten antar studenten till forskarutbildningen samt till inledande kurser i LADOK enligt studieplan. Registrering på forskarutbildning samt eventuella kurser görs därefter av berörd administratör.

En doktorand som har antagits vid något annat universitet/högskola, får utan ny antagning, efter beslut av akademichef, övergå till HiG och fortsätta sin utbildning samt examineras på HiG i enlighet med 7 kap. 38 § HF.

Introduktion av nya doktorander

En bra introduktion är viktig för en doktorands arbetsmiljö och möjlighet att tillgodogöra sig forskarutbildningen. Vid akademin finns [Rutiner för introduktion av nya doktorander](#) för att säkra en god introduktion för nyantagna doktorander med avseende på de speciella roller och förutsättningar som finns inom forskarutbildningen och vid doktorandanställningar. Introduktionen ska ske snarast möjligt efter antagning.

Individuell studieplan

Upprättande

För alla forskarstuderande skall en individuell studieplan (ISP) upprättas, senast en månad efter studiestart, och fastställas senast tre månader efter studiestart. En ISP ska innehålla:

- Vilka delstudier den forskarstuderande avser att genomföra
- Vilka kurser den forskarstuderande avser att läsa
- Individuell forskningsplan (en översiktlig beskrivning av avhandlingsprojektets delstudier med tillhörande bakgrund, frågeställningar, metodval och forskningsetiska överväganden).
- Individuell lärandeplan (en matris som visar vilka läraaktiviteter som ska genomföras och hur examensmålen därigenom uppnås).
- Övrig information som är relevant för forskarutbildningens genomförande och uppföljning.

Process för fastställande

En första individuell studieplan ska fastställas i enlighet med följande process:

1. **Akademiråd bereder.** Den individuella studieplanen föredras inför akademiråd, som granskar kvaliteten i ISPn och bereder beslutet om fastställande. Akademirådet bör särskilt beakta:
 - Forskningsplanens vetenskapliga nivå och genomförbarhet
 - De föreslagna delarbetenas nivå och möjlighet att tillsammans motsvara kraven för en doktors-/licentiatavhandling.
 - Valet av kurser och hur de bidrar till forskarutbildningens djup och bredd
 - De lärandeaktiviteter som planeras för att examensmålen ska uppnås.
2. **Akademichef fastställer.** ISPn föredras för akademichef som fattar beslut om fastställande.

Vid introduktionen av en ny doktorand går studierektor igenom ISP och dess bilagor. Doktorand och handledare upprättar sedan i nära samverkan ISP. Den individuella forskningsplanen ska utgå från forskningsplanen som låg till grund för inrättande av studieplatsen och doktoranden bör bearbeta och fördjupa planen. Om väsentliga förändringar i syfte och forskningsfrågor görs ska dessa motiveras särskilt i bilaga till forskningsplanen.

Studierektor och ansvarig för forskarutbildningsämnet kan vara behjälpliga i processen. Senast en månad (terminstid) efter antagning ska doktoranden via e-post skicka förslag till ISP (ej underskriven), inklusive bilagor till studierektor och ansvarig för forskarutbildningsämnet för granskning. Alla filer ska vara i Word-format. I det fall ansvarig för forskarutbildningsämnet också är handledare för doktoranden ska berörd avdelningschef utse en ersättare i ämneskollegiet. Efter granskningen meddelar studierektor och ansvarig för forskarutbildningsämnet eventuella behov av

ändringar/kompletteringar till doktorand och huvudhandledare. När dessa är genomförda inhämtas de underskrifter som behövs och ISP med bilagor skickas därefter i pdf-format (dokument med underskrifter skickas i skannad version) till studierektor som tar ärendet vidare till akademirådet för granskning inför fastställande av akademichef. Doktoranden ska även skicka underskrivna originalhandlingar till studierektorn.

Revidering

En reviderad individuell studieplan (RISP) ska fastställas senast ett år efter att den första versionen fastställdes och sedan en gång per år till dess att doktoranden avlägger examen.

En RISP ska innehålla:

- Vilka delstudier den forskarstuderande har genomfört och avser att genomföra
- Vilka kurser den forskarstuderande har läst och avser att läsa
- Individuell lärandeplan med tillhörande matris som visar vilka läraaktiviteter som har genomförts och vilka som ska genomföras och hur examensmålen därigenom uppnås.
- Reviderad individuell forskningsplan, i tillämpliga fall
- Övrig information som är relevant för forskarutbildningens genomförande och uppföljning.

Process för fastställande

RISP fastställs i enlighet med samma process som fastställande av ISP. Akademirådets uppgift är att granska kvaliteten i utbildningens innehåll, bredd och djup, inför akademichefsbeslut om fastställande.

Undantag

Uppföljning/revidering av ISP görs inte om doktoranden har uppehåll i utbildningen på grund av särskilda skäl, till exempel föräldraledighet, tjänstledighet eller långvarig sjukdom. Så snart doktoranden blir aktiv igen, oavsett aktivitetsgrad, ska reviderad ISP lämnas till in till akademirådet för beredning inför akademichefens fastställande.

Studierektor informerar doktorand och huvudhandledare i god tid (ca sex veckor) innan revidering av ISP ska lämnas in. Tidpunkter för processen följer sedan det tidsschema som finns på intranätet för akademirådets hantering av ärenden inom forskarutbildningen.

Revidering av ISP ska göras tillsammans av doktorand och handledare. Som första steg ska en uppföljning göras som innefattar att notera vad som genomförts enligt planen och identifiera eventuella avvikelser från planen. Därefter görs en planering för det kommande året och ISP och bilagan lärandeplan uppdateras. Om forskningsplanen har ändrats ska den bifogas och revideringar ska vara markerade. Om forskningsplanen inte reviderats ska den inte bifogas.

I det fall doktoranden har genomfört sitt halvtidsseminarium sedan förra revisionen ska ISP även åtföljas av en bilaga i form av ett responsbrev eller liknande där det framgår hur granskarnas synpunkter har beaktats vid revisionen.

I övrigt gäller tillämpliga delar av rutinen för upprättande av ISP.

Uppföljningssamtal mellan doktorand och studierektor

Berörd studierektor ska genomföra enskilda uppföljningssamtal med varje doktorand cirka sex månader efter antagning samt efter halva studietiden. Samtalen syftar dels till att säkra att doktoranden fått en god start på sina forskarstudier, men även för att fånga upp frågor och önskemål som kan vara svåra för doktoranden att uttrycka skriftligt i ISP. Samtalen ska beröra alla delar av ISP samt doktorandens forskarutbildningsmiljö. Handedare deltar inte vid dessa samtal.

Kvalitetssäkrande seminarier under studietiden

Under studietiden utgör följande seminarier kvalitetssäkrande avstämningpunkter:

- PM-seminarium
- Halvtidsseminarium
- Slutseminarium

Huruvida seminarierna är obligatoriska regleras av ämnets allmänna studieplan.

Rekommendationer, instruktioner och riktlinjer för seminariernas genomförande ges lokalt vid akademierna.

Inledande vetenskapligt PM-seminarium

Genomförande och förutsättningar

Doktoranden ska senast tre månader efter antagning till utbildningen presentera sin forskningsplan vid ett kollegialt startseminarium (i ASP benämnt inledande vetenskapligt PM-seminarium). Seminariet är inte examinerande utan syftar till att säkra och stärka kvaliteten på det planerade avhandlingsarbetet. Seminariet är öppet och alla vid akademien ska inbjudas att delta. Seminariet ska även annonseras på intranätet. Ordförande för seminariet är doktorandens huvudhandledare eller annan person som denne utser.

Språk

Seminariet ska hållas på engelska eller svenska.

Innehåll

Vid seminariet ska doktoranden muntligt presentera det planerade avhandlingsarbetet, vilken följs av en diskussion. Doktorandprojektets syfte, frågeställningar, metod, tidigare forskning och val av teoretiska analysperspektiv och tidplan för eventuella olika delstudier bör diskuteras ingående vid seminariet.

Ansvariga

Huvudhandledaren ansvarar för att:

- planera tidpunkt för seminariet i samråd med doktoranden, biträdande handledare och ansvarig för forskarutbildningsämnet

- seminariet genomförs senast tre månader efter antagningen
- inbjudan till seminariet skickas ut per mejl till alla anställda vid, eller med anknytning till, avdelningen för forskarutbildningsämnet senast två veckor innan seminariet. Doktorandens forskningsplan ska bifogas till inbjudan
- informera akademisekreterare om att inbjudan till seminariet ska läggas ut på akademins intranät senast två veckor innan seminariet
- intyg om genomfört vetenskapligt PM-seminarium undertecknas av ansvarig för forskarutbildningsämnet och att intyget skickas till akademirådets sekreterare för diarieföring med kopia till doktoranden och studierektor senast en vecka efter genomfört seminarium.

Halvtidsseminarium

Genomförande och förutsättningar

Doktorand antagen till utbildning på forskarnivå med doktorsexamen som slutmål ska då cirka halva utbildningstiden har genomförts (24 månaders studietid) presentera och försvara sitt genomförda arbete och planeringen för återstående arbetet vid ett kollegialt seminarium. Seminariet är inte examinerande utan syftar till att säkra och stärka kvaliteten i avhandlingsarbetet. Seminariet är öppet och alla vid akademien ska inbjudas att delta. Seminariet ska även annonseras på intranätet senast två veckor före dess genomförande. Alternativt kan doktoranden genomföra ett licentiatseminarium som då ersätter halvtidsseminariet.

Ansökan

Ansökan ska lämnas till studierektor som föredrar ärendet för akademirådets ordförande (akademichef) som fattar beslut.

Ordförande

Ordförande för seminariet är doktorandens huvudhandledare eller annan person som denne utser.

Granskare

Minst en granskare från annat lärosäte och en granskare internt från HiG, ska föra en vetenskaplig diskussion med doktoranden om den del av avhandlingsarbetet som genomförts och även granska och ge synpunkter på planerna för den återstående delen av avhandlingsarbetet. Granskarna skall vara disputerade och ha god kompetens inom ämnet. Granskare som är docent eller professor i seminariet kan vara med i betygsnämnden som ordinarie eller reservledamot, vid disputationen. Samma jävsregler gäller som vid examinerande seminarier. Extern granskare får ersättning enligt [styrdokument för arvode \(HIG-STYR 2015/50\)](#).

Granskarnas utlåtande

Granskarna ska ge ett skriftligt utlåtande om publicerade och inskickade samt planerade delarbeten, alternativt monografi, samt doktorandens förmåga att muntligt presentera och diskutera sina resultat och planer utifrån ett vetenskapligt förhållningssätt. Utlåtande ska skrivas i [särskild mall som finns på intranätet](#) som huvudhandledaren tillhandahåller innan seminariet. I mallen framgår vilka bedömningsgrunder granskarna ska förhålla sig till.

Inarbetning vid revidering av individuell studieplan

I det fall granskarna har föreslagit åtgärder eller förslag på ändringar i planerna för avhandlingsarbetet bearbetas dessa vid nästa revidering av ISP. Hur synpunkterna från granskarna har beaktats ska framgå vid revideringen av ISP genom författande av ett responsbrev eller liknande som bifogas.

Språk

Seminariet ska hållas på engelska eller svenska, enligt överenskommelse mellan huvudhandledaren, doktoranden och granskarna.

Omfattning

Omfattningen av seminariet bör vara minst 90 minuter.

Innehåll

Seminariet inleds med att doktoranden presenterar den del av avhandlingsarbetet som genomförts och planerna för den återstående delen (cirka 20 minuter). Efter presentationen leder granskarna en vetenskaplig diskussion med doktoranden om den del av avhandlingsarbetet som genomförts och om planerna för återstående del av avhandlingsarbetet.

Tyngdpunkten i diskussionen bör ligga på planerna för den kommande delen av arbetet och granskarna bör ge synpunkter och konstruktiva förslag på planerna. Utrymme ska även ges för frågor och synpunkter från övriga deltagare.

Ansvariga

Doktoranden ansvarar för att ansökan om halvtidsseminarium skickas till berörd studierektor i tid. [Blankett och instruktioner finns på intranätet.](#)

Huvudhandledaren ansvarar för att:

- planera tidpunkt för seminariet i samråd med doktoranden, biträdande handledare, och ansvarig för forskarutbildningsämnet
- i samråd med ansvarig för forskarutbildningsämnet rekrytera minst en granskare från annat lärosäte och en granskare internt från HiG
- tillse att granskarna senast två veckor innan seminariet får:
 - o ansökan om seminariet, inklusive bilagor
 - o genomförda delarbeten som planeras ingå i avhandlingsarbetet
 - o planer för resterande del av avhandlingsarbetet (artiklar/monografi). (Planeringen bör vara mer omfattande än doktorandens forskningsplan, den kan vara i form av tidiga manuskript, utkast till detaljerad projektplanering, etc. Det viktiga är att granskarna får riklig information om planeringen)
 - o blanketten för granskarnas utlåtande/rapport
 - o den ASP som gäller för doktoranden
 - o styrdokumentet *Rutiner för utbildning på forskarnivå vid Akademien för teknik och miljö* med hänvisning till avsnittet om halvtidsseminarium.
- inbjudan till seminariet skickas ut per mejl till alla anställda vid akademien senast två veckor innan seminariet
- informera akademisekreterare om att inbjudan till seminariet ska läggas ut på HiG:s webbplats senast två veckor innan seminariet

- granskarna inkommer med utlåtandet till huvudhandledaren och doktorand inom en vecka efter seminariet
- utlåtandet skickas därefter till akademisekreteraren för diarieföring med kopia till doktorand, alla handledare, ansvarig för forskarutbildningsämnet och studierektor
- i det fall granskarna har föreslagit åtgärder eller förslag på ändringar i planerna för avhandlingsarbetet inkomma med redogörelse för hur dessa hanteras till berört akademiråd i samband med nästa revision av ISP.

Slutseminarium

Genomförande och förutsättningar

Doktorand antagen till utbildning på forskarnivå med doktorsexamen som slutmål ska inför planerad disputation hålla ett slutseminarium. Syftet med seminariet är att doktoranden ska få återkoppling av en granskare om de aspekter betygsnämnden har att bedöma vid disputation och möjliga tillägg eller omarbetningar som kan förbättra avhandlingens kvalitet. Seminariet bör genomföras cirka fyra månader innan disputation. Seminariet är öppet och alla vid akademien ska inbjudas att delta.

Språk

Seminariet hålls på engelska eller svenska, enligt överenskommelse mellan huvudhandledaren, doktoranden och granskaren.

Omfattning

Omfattningen av seminariet bör vara minst 90 minuter.

Innehåll

Seminariet inleds med att doktoranden presenterar avhandlingsarbetet (max 20 minuter). Därefter leder den utsedde granskaren en kritisk och konstruktiv diskussion med doktoranden om avhandlingsarbetet (cirka 40 minuter). Resterande del av seminariet (cirka 30 minuter) är öppet för frågor och synpunkter från övriga deltagare.

Tyngdpunkten i diskussionen ska ligga på aspekter som är av betydelse för om avhandlingsarbetet uppfyller gränsen för godkänt vid disputation. Särskilt bör de punkter beröras som betygsnämnden har att bedöma vid disputation (dessa anges i [mallen för granskarens utlåtande](#)). Diskussionen ska även beröra möjliga tillägg eller omarbetningar som kan förbättra avhandlingens kvalitet.

Ordförande

Ordförande för seminariet är doktorandens huvudhandledare eller annan person som denne utser.

Granskare

Granskaren skall vara disputerad och ha god kompetens inom ämnet. Granskare som är docent eller professor i seminariet kan vara med i betygsnämnden som ordinarie eller reservledamot, vid disputationen. Samma jävsregler gäller som vid examinerande seminarier. Extern granskare får ersättning enligt [styrdokument för arvode \(HIG-STYR 2015/50\)](#).

Utlåtande

Granskaren ska ge ett skriftligt utlåtande om avhandlingens delarbeten och utkastet till ramberättelsen, alternativt manus till monografi. Utlåtandet ska skrivas i mallen för granskarens utlåtande som huvudhandledaren tillhandahåller. I mallen framgår vilka bedömningsgrunder granskaren ska förhålla sig till.

Ansvariga

Huvudhandledare ansvarar för att:

- planera tidpunkt för seminariet i samråd med doktoranden, biträdande handledare, granskaren och ansvarig för forskarutbildningsämnet
- i samråd med ansvarig för forskarutbildningsämnet rekrytera en granskare
- tillse att granskaren senast två veckor innan seminariet får:
 - o ingående delarbeten och ett utkast till ramberättelse eller manus till monografi (Utkastet till kappan ska innefatta rubriker och underrubriker. Under respektive rubrik ska som minimum de viktigaste dragen av innehållet anges i punktform eller i korta stycken för att på så vis klargöra ramberättelsens tänkta struktur och centrala innehåll. Dessutom ska utkastet innehålla färdig text om vilket bidrag avhandlingen ger till forskningsområdet (max en sida) samt doktorandens bidrag till respektive delarbete. I det fall avhandlingen skrivs som en monografi ska ett komplett manus till denna bifogas där delarna kring teori och empiri är väl genomarbetade. Dessutom ska manus innehålla färdig text om vilket bidrag avhandlingen ger till forskningsområdet (max en sida) samt doktorandens bidrag till de empiriska delarna.)
 - o den ASP som gäller för doktoranden
 - o blanketten för granskarens utlåtande
 - o styrdokumentet *Rutiner för utbildning på forskarnivå vid Akademin för teknik och miljö* med hänvisning till avsnittet om slutseminarium.
- seminariet genomförs i sådan tid att skriftligt yttrande hinner inhämtas från den externa granskaren i god tid innan ansökan om disputation
- inbjudan till seminariet skickas ut per mejl till alla anställda vid akademien senast två veckor innan seminariet, avhandlingsmanuskriptet (kappan och ingående delarbeten eller monografin) ska bifogas till inbjudan
- informera akademisekreterare om att inbjudan till seminariet ska läggas ut på akademins intranät senast två veckor innan seminariet
- granskaren inkommer med utlåtandet till huvudhandledare och doktorand senast en vecka efter seminariet
- utlåtandet skickas till akademisekreteraren för diarieföring med kopia till doktorand, biträdande handledare, ansvarig för forskarutbildningsämnet och studierektor

Licentiatseminarium

Doktorand antagen till utbildning på forskarnivå med licentiatexamen som slutmål ska presentera och försvara sin avhandling vid ett offentligt licentiatseminarium. Även doktorander antagna till utbildning på forskarnivå med doktorsexamen som slutmål kan genomföra ett licentiatseminarium. Riktlinjer för seminariets genomförande och process återges i Bilaga 1.

Anhållan

Anhållan om att genomföra ett licentiatseminarium skickas till akademichef, som sedan skickar ärendet vidare till UFNs handläggare inför ordförandebeslut. Anhållan ska innehålla:

- Förslag på licentiatseminariets ordförande tillika examinator
- Förslag på reserv för examinator
- Förslag på opponent
- Förslag på datum och plats för seminariet
- Alla delarbeten som ska ingå i avhandlingen
- Ett manuskript för ramberättelsen/kappan
- Godkänd etikprövning för forskningsprojektet, i tillämpliga fall
- Doktorandens namn, handledarnas namn, avhandlingstitel och övrig information som är relevant.

Funktioner i licentiatseminariet

En jämn könsfördelning ska alltid eftersträvas vid utseende av examinator och opponent.

Opponent

Opponenten har ingen examinerande roll, men bistår examinator i att få en god bild av doktorandens förmåga att försvara sitt arbete och att föra en vetenskaplig diskussion samt avhandlingens kvalitet. Opponenten ska rekryteras från ett annat lärosäte, bör vara åtminstone docent och väl insatt i avhandlingens forskningsområde.

Ordförande tillika examinator

Den offentliga delen av licentiatseminariet leds av en ordförande som är anställd vid HiG. Handledare till doktoranden kan inte vara ordförande. Ordförande ansvarar för att licentiatseminariet genomförs utifrån gällande riktlinjer och regelverk. Ordförande måste därmed känna till proceduren kring ett licentiatseminarium såsom den är beskriven i detta dokument och i Bilaga 1, samt kunna hantera eventuella komplikationer i samband med seminariet. Ordföranden ska tillse att givna tidsramar för seminariet i möjligaste mån följs.

Examination

Efter seminariet examineras avhandlingen av examinator i ett slutet betygssammanträde där examinator, opponent och doktorandens handledare deltar. Huvudhandledare och opponent har tillträdes- och yttranderätt och får diskutera betyget med examinator, men deltar inte i beslutet som fattas av examinator.

Vid examinationen ska följande frågor beaktas:

1. Uppfyller avhandlingen (ramberättelsen och delarbetena, alternativt monografin) den kvalitet och omfattning som kan förväntas av en licentiatavhandling inom ämnet?
2. Ger avhandlingen ett kunskapsbidrag till forskarutbildningsämnet?
3. Är doktorandens diskussion med opponenten och förmåga att svara på frågor samt att diskutera betydelsen av sina resultat inom forskningsfältet godkänd?

Utfallet av sammanträdet ska dokumenteras i ett examinationsprotokoll för licentiatseminarium som signeras av examinator.

Vid Akademin för teknik och miljö gäller följande kompletterande rutiner:

Ansvariga

Doktoranden ansvarar för att:

- senast fem månader (terminstid) innan seminariet begära en tidsplan för tryck och publicering av avhandlingen. Se rutiner för tryckning och publicering av avhandling på intranätet
- anhållan om licentiatseminarium inkommer till UFN i sådan tid så att det ger tillräckligt utrymme för publiceringsprocessen för avhandlingen så att opponent och examinator får avhandlingen senast tre veckor innan planerat licentiatseminarium. Först efter UFN:s beslut kan processen för publicering påbörjas.

Huvudhandledaren ansvarar för att:

- bedöma om avhandlingen är klar för anhållan om licentiatseminarium
- i samråd med ansvarig för forskarutbildningsämnet rekrytera opponent och ordförande (tillika examinator) som ska vara disputerade. Det får inte föreligga jäv mellan varken opponent eller examinator och doktorand samt dennes handledare. Se avsnittet *Jävsregler vid examinerande seminarier* nedan
- planera tidpunkt för seminariet i samråd med doktoranden, biträdande handledare, ansvarig för forskarutbildningsämnet och föreslagen opponent
- inbjudan till seminariet skickas ut per mejl till alla anställda vid akademien senast en månad innan seminariet
- informera akademisekreterare om att inbjudan till seminariet ska läggas ut på HiG:s webbplats senast fyra veckor innan seminariet
- tillse att opponent och examinator senast tre veckor innan seminariet får:
 - o ansökan om seminariet, inklusive bilagor
 - o licentiatavhandlingen
 - o den ASP som gäller för doktoranden
 - o styrdokumentet *Rutiner för utbildning på forskarnivå vid Akademin för teknik och miljö* med hänvisning till avsnittet om licentiatseminarium.

Akademisekreteraren ansvarar för att:

- informera opponent om ersättning enligt [styrdokument för arvode \(HIG-STYR 2015/50\)](#)
- examinationsprotokollet skickas till UFN:s sekreterare för diarieföring med kopia till doktoranden och huvudhandledaren
- genomföra ytterligare uppgifter som anges i separat checklista för licentiatseminarium och disputation som finns vid akademien.

Licentiatavhandling

Licentiatavhandlingens utformning och kravnivå anges i den allmänna studieplanen för ämnet. Licentiatavhandlingen ska offentliggöras genom elektronisk publicering av avhandlingen i DiVA. Licentiatavhandlingen kan även tryckas i pappersform men det är inte obligatoriskt.

I övrigt regleras produktion och publicering av rutinerna för tryckning och publicering av avhandling på intranätet.

Disputation

Doktorand antagen till utbildning på forskarnivå med doktorsexamen som slutmål ska presentera och försvara sin avhandling vid en offentlig disputation. Disputationsakten är forskarutbildningens avslutande moment där avhandlingens kvalitet prövas och examineras av en betygsnämnd. Rekommendationer för disputationsaktens process återges i Bilaga 2.

Anhållan

Anhållan om att disputera skickas till akademichef, som sedan skickar ärendet vidare till UFNs handläggare inför ordförandebeslut. Anhållan ska innehålla:

- Förslag på disputationsaktens ordförande
- Förslag på opponent
- Förslag på tre ledamöter som ska utgöra betygsnämnd, samt en reservledamot. I särskilda fall kan förslag på fem istället för tre ledamöter ges och ska i så fall motiveras.
- Förslag på vilken ledamot som ska vara ordförande i betygsnämnden
- Förslag på datum och plats för disputationen
- Alla delarbeten som ska ingå i avhandlingen
- Ett manuskript för ramberättelsen/kappan
- Godkänd etikprövning för forskningsprojektet, i tillämpliga fall
- Disputandens namn, handledarnas namn, avhandlingstitel och övrig information som är relevant.

Funktioner i disputationsakten

En jämn könsfördelning ska alltid eftersträvas vid betygsnämndens sammansättning, inklusive dess reserv samt disputationsaktens ordförande och opponent.

Ordförande

Den offentliga delen av disputationen leds av en ordförande som är anställd vid HiG. Handledare till doktoranden kan inte vara ordförande. Ordförande ansvarar för att disputationen genomförs utifrån gällande riktlinjer och regelverk. Ordförande måste därmed känna till proceduren kring en disputation såsom den är beskriven i detta dokument och i Bilaga 2, samt kunna hantera eventuella komplikationer i samband med disputationsakten. Ordföranden ska tillse att givna tidsramar i möjligaste mån följs.

Opponent

Opponenten har ingen examinerande roll, men bistår betygsnämnden i att få en god bild över doktorandens förmåga att försvara sitt arbete och att föra en vetenskaplig diskussion samt över avhandlingens kvalitet. Opponenten ska rekryteras från ett annat lärosäte, bör vara åtminstone docent och väl insatt i avhandlingens forskningsområde.

Betygsnämnd

Betygsnämnden ska bestå av tre personer samt en reservledamot. Ledamöter ska vara professorer eller docenter. Endast i undantagsfall får ledamot ha doktorsexamen som lägsta meriteringsnivå och då endast om det kan motiveras utifrån ledamotens specialistkunskaper som på ett relevant sätt ska komplettera kunskapen hos övriga ledamöter. Högst en ledamot får vara anställd vid HiG. Ordinarie

ledamot, liksom reserven, kan ha varit granskare/opponent vid något av doktorandens kvalitetssäkrande seminarier. Reservledamoten deltar endast i beslut om avhandlingens godkännande om någon ordinarie ledamot uteblir vid disputationsakten.

Examination

Preliminär bedömning av avhandlingen innan disputationen

Betygsnämndens ledamöter gör enskilt en förhandsgranskning av avhandlingens delarbeten och manuskriptet för ramberättelsen. Denna förhandsgranskning ska besvara följande frågor:

- Uppfyller avhandlingen (ramberättelsen och delarbetena, alternativt monografin) den kvalitet och kvantitet som kan förväntas av en doktorsavhandling?
- Ger avhandlingen ett kunskapsbidrag till forskarutbildningsämnet?

Betygsnämndens ordförande ska sammanställa ledamöternas utlåtanden och skriftligen avrapportera utlåtandet till UFNs ordförande. Detta bör ske minst åtta veckor före disputationen.

Betygssammanträde i direkt anslutning till disputationsakten

Omedelbart efter disputationsakten samlas betygsnämndsledamöterna för att överlägga om betygssättning. Betygssammanträdet består av två delar:

1. Vid den första delen deltar betygsnämndsledamöterna och opponenter. Även betygsnämndens reservledamot och doktorandens samtliga handledare inbjuds av betygsnämnden att delta i sammanträdet. Reservledamot, handledare och opponenter kan ge synpunkter på avhandlingen och svara på frågor från betygsnämnden, men dessa deltar ej i beslutet.
2. Vid den andra delen deltar endast betygsnämndsledamöterna och fattar beslut om betygssättning med betyget godkänd eller underkänd. Majoritetsbeslut gäller. Ledamot kan reservera sig mot betygsnämndens beslut om betyg, i så fall ska särskild motivering ges.

I sin bedömning av avhandlingen och doktorandens muntliga försvar under disputationen ska betygsnämnden beakta nedanstående frågor:

1. Uppfyller avhandlingen (ramberättelsen och delarbetena, alternativt monografin) den kvalitet och kvantitet som kan förväntas av en doktorsavhandling i det aktuella ämnet?
2. Ger avhandlingen ett kunskapsbidrag till forskarutbildningsämnet?
3. Är doktorandens diskussion med opponenter och förmåga att svara på frågor samt att diskutera betydelsen av sina resultat inom forskningsfältet tillfredställande?

Utfallet av sammanträdet ska dokumenteras i ett betygsnämndsprotokoll som signeras av samtliga betygsnämndsledamöter. Akademichef ansvarar för hanteringen av protokollet och att det diarieförs.

Vid Akademin för teknik och miljö gäller följande kompletterande rutiner:

Ansvariga

Doktoranden ansvarar för att:

- senast 20 veckor (terminstid) innan planerad disputation begära en tidsplan för tryck och publicering av avhandlingen. Se rutiner för tryck och publicering av avhandling på intranätet
- anhållan om disputation inkommer till studierektor i sådan tid att UFN kan fatta beslut i enlighet med tidplanen, se nedan. Först efter ordförandebeslut i UFN kan processen för publicering påbörjas.

Studierektor ansvarar för att:

- bereda och föredra ärende om anhållan om disputation för akademichef
- anhållan efter akademichefens godkännande skickas till UFN:s handläggare för ordförandebeslut

Doktorandens **huvudhandledare** ansvarar för att:

- bedöma om avhandlingen är klar för anhållan om disputation
- i samråd med ansvarig för forskarutbildningsämnet rekrytera en opponent från annat lärosäte och en betygsnämnd
- planera tidpunkt för disputation i samråd med doktoranden, biträdande handledare, ansvarig för forskarutbildningsämnet, avdelningschef och föreslagen opponent
- i god tid säkerställa att opponent och betygsnämnd är väl införstådda med disputationsaktens procedur och vad rollen som opponent respektive betygsnämndsledamot innebär
- i samråd med doktorand och opponent besluta om språk för disputationsakten
- i god tid före disputationen i samråd med doktorand och opponent komma överens om arbetsfördelningen vad gäller presentationen av forskningsfältet under disputationsakten
- inbjudan till disputationen skickas ut per mejl till alla anställda vid akademien senast två månader innan disputationen
- opponent och betygsnämndens ledamöter i enlighet med tidplanen nedan får:
 - o ansökan om disputation, inklusive bilagor
 - o ramberättelse och avhandlingens delarbeten, alternativt monografin
 - o den ASP som gäller för doktoranden
 - o styrdokumentet *Rutiner för utbildning på forskarnivå vid Akademien för teknik och miljö* med hänvisning till avsnittet om disputation.

Akademisekreteraren ansvarar för att:

- informera opponent och betygsnämnd om ersättning enligt [styrdokument för arvode \(HIG-STYR 2015/50\)](#)
- betygsnämndsprotokollet skickas till UFN:s handläggare för diarieföring med kopia till doktoranden och handledarna
- genomföra ytterligare uppgifter som anges i separat checklista för licentiatseminarium och disputation som finns vid akademien.

Doktorsavhandling

Doktorsavhandlingens utformning och kravnivå anges i den allmänna studieplanen för ämnet. Doktorsavhandlingen ska offentliggöras genom elektronisk publicering. Avhandlingen ska även tryckas i pappersform.

I övrigt regleras produktion och publicering av rutinerna för tryckning och publicering av avhandling på intranätet.

Tidplan för doktorsexamen

Veckoangivelser i tabellen nedan syftar på terminstider.

Tidpunkt	Åtgärder före disputation	Utförs av
> 20 veckor	Rekrytering av granskare till slutseminarium samt inleda rekrytering av opponent och betygsnämndsledamöter till disputation	Huvudhandledaren
> 20 veckor	Begär tidsplan för tryck av avhandling. Se rutiner för tryck och publicering av avhandling på intranätet	Doktoranden
> 15 veckor	Slutseminarium	Huvudhandledaren Doktoranden
>14 veckor	Granskning av utlåtande från slutseminarium och tillstyrkande av att ansökan om disputation skickas vidare	Huvudhandledaren
>14 veckor	Ansökan om disputation skickas till studierektor som efter beredning vidarebefordrar den till UFN för fastställande av datum, ordförande, opponent och betygsnämnd	Doktoranden
>14 veckor	Förbered kontrakt för tryckning av avhandling enligt styrdokument HIG-STYR 2015/50 .	Doktoranden
>12 veckor	Fastställd ansökan om disputation samt relevanta styrdokument skickas till betygsnämnd och opponent för information. Betygsnämnden tillställs även instruktioner för förhandsgranskningen.	Akademisekreterare
>12 veckor	Fastställd ansökan om disputation skickas till kommunikationsavdelningen via e-post till kommunikationsstod@hig.se	UFN:s sekreterare
>12 veckor	Avhandlingens delarbeten och ramberättelse, alternativt monografin, skickas till betygsnämnd och opponent	Doktoranden
>11 veckor	Förhandsgranskning av avhandlingen	Betygsnämnden
>9 veckor	Betygsnämndens ordförande skickar förhandsgranskningen till UFN:s ordförande	Betygsnämndens ordförande
>9 veckor	Inkommet förhandsutlåtande skickas omedelbart till doktorand och alla handledare för åtgärd	UFN:s ordförande
>Ca 8 veckor	Efter eventuella justeringar lämnas avhandlingen till tryck. Exakt datum för inlämning framgår av tidplanen för tryck av avhandling.	Doktoranden

>4 veckor	Doktoranden blir kontaktad av kommunikationsavdelningen för intervju till pressmeddelande.	Kommunikationsavdelningen
>4 veckor	Doktoranden får den tryckta avhandlingen från tryckeriet.	Doktoranden
>3 veckor	Distribution av avhandlingen enligt distributionslista för doktorsavhandlingar inom forskarutbildningsämnet för att säkerställa spridning av avhandlingen till relevanta ämnesföreträdare nationellt. Forskarutbildningsämnesansvarig skriver under intyg om genomförd distribution som doktoranden ska lämna in till Gävle University Press i samband med inlämning av tryckta exemplar av avhandlingen.	Doktoranden
>3 veckor	Distribution av avhandlingen till betygsnämndens ledamöter och opponent.	Doktoranden
>3 veckor	Spikning och elektronisk publicering av avhandlingen i DiVA.	Doktoranden Biblioteket
0 veckor	Disputation	
Efter disputationen	I det fall erratalista lagts fram på disputationen ska denna skickas till Gävle University Press för att publiceras i DiVA tillsammans med avhandlingen.	Doktoranden

Jävsregler vid examinerande seminarier

Jävsbestämmelser regleras i 16-18 §§ förvaltningslagen. Därutöver gäller följande preciserade kvar vid Högskolan. Jäv gäller om opponent/ledamot av betygsnämnd:

- Har stått i doktorand-/handledarrelation till doktorandens handledare.
- Har någon form av släktskap eller nära personlig relation med doktoranden eller doktorandens handledare.
- Har haft vetenskaplig samproduktion med doktoranden eller doktorandens handledare under den senaste sex åren. Undantag från detta kan medge vid särskilda skäl.
- Har deltagit i gemensamma forskningsprojekt med doktoranden eller doktorandens handledare under de senaste sex åren. Undantag från detta kan medge vid särskilda skäl.

Vid akademien finns inga ytterligare regler rörande jäv vid examinerande seminarier.

Examen och examensbevis

Examensbeviset är ett dokument som visar att doktoranden har uppfyllt fordringarna för en viss examen. Kraven för licentiat- respektive doktorsexamen anges av HiG:s lokala examensordning och lokal examensbeskrivning. Examensbevis ska utfärdas av lärosätet (examensenheten) så snart som möjligt efter det att komplett ansökan om examen inkommit. [Instruktioner för ansökan finns på HiG:s hemsida.](#)

Doktorspromotion

Med doktorspromotion menas den ceremoni, där ett universitet eller en högskola som har examenstillstånd på forskarnivå, ger doktorerna deras yttre tecken genom lärdomens insignier: ringen, hatten/kransen och diplommet (ringen/hatten/kransen bekostas dock av den som promoveras). Doktorspromotion sker vid HiG:s akademiska högtid. Samtliga nyblivna doktorer som tar ut sin examen under den aktuella tidsperioden kontaktas och bjuds in att delta i promotionen. [Läs mer om den akademiska högtiden på HiG:s hemsida.](#)

Övrigt

Riktlinjer för kurser på forskarnivå vid Akademin för teknik och miljö

Det skall finnas en av akademichef fastställd kursplan för varje forskarutbildningskurs. Kursplaner utformas, bereds och fastställs enligt de riktlinjer vid akademien som gäller för kurser på grund- och avancerad nivå. Se information på intranätet eller kontakta studierektor.

I tillägg gäller att möjliga betyg på forskarutbildningskurser är *Godkänt* eller *Underkänt*, om inte särskilda skäl för mer graderade betyg föreligger.

Kurser på forskarnivå kan även ges som s.k. läskurser, vilket avser att en kurs utformas för en enskild doktorands behov då reguljära kurser inte finns tillgängliga. I en läskurs består undervisningen av självstudier (litteraturstudier, öppna webbkurser etc.) eller undervisning på ej poänggivande kurser, men kursen examineras på vanligt sätt. För läskurser ska det finnas en kursplan som är utformad och fastställd på samma sätt som för andra kursplaner, se ovan.

Ändring av handledarkonstellation samt rätten att byta handledare

Inför planerade ändringar av handledarkonstellation ska en ansökan inlämnas till studierektor (blanketten [Ändring av handledarkonstellation](#)). Ansökan bereds av ansvarig för forskarutbildningsämnet och beslutas av akademichef.

En doktorand har enligt Högskoleförordningen (kap 6, 28 §) rätt att byta handledare under utbildningen. Om problem skulle uppstå med handledning rekommenderas doktoranden att först prata med sin avdelningschef och/eller studierektor.

Indragning av rätt till handledning och andra resurser

En doktorand har rätt till handledning och andra resurser under utbildningen så länge rektor inte med stöd av högskoleförordningen 6 kap. 30 § har beslutat något annat. Med andra resurser avses godtagbara studievillkor (HF 7 kap. 34 §), t.ex. undervisning, kostnader i samband med kurser, arbetsplats, dator, kontorsmateriel, användarkonto, biblioteksresurser.

Möjligheten att dra in handledning och andra resurser för en doktorand har sin grund i högskolelagen 1992:1434, som ställer krav på att lärosätens resurser ska utnyttjas effektivt.

Handledning och andra resurser får inte dras in för den tid doktoranden är anställd som doktorand.

Beredning på akademnivå

I de flesta fall kan en god hantering i ett inledande skede leda till att handledarna och doktoranden med akademiledningens hjälp finner en lösning så att anmälan om indragning av handledning och andra resurser inte behöver ske.

Om en doktorand åsidosätter sina åtaganden ska handledarna i ett tidigt skede ta upp detta med doktoranden. Handledarna bör ha möten med doktoranden, med korta tidsintervaller, för att fokusera på de krav på prestation som anges i ISP. Samtliga åtgärder och överenskommelser med doktoranden ska dokumenteras skriftligt. Huvudhandledaren ska även informera avdelningschef och studierektor i detta skede.

Åtgärderna och överenskommelserna ska följas upp av avdelningschef i samråd med studierektor. Om avvikelser är väsentliga och fortsätter under sex månader ska huvudhandledaren skriftligen anmäla detta till studierektor och avdelningschef. Avdelningschefen ska ge doktoranden möjlighet att yttra sig skriftligt över handledarens redogörelse. I samråd med avdelningschefen ska studierektor kalla både doktorand och huvudhandledare till ett möte för att diskutera utbildningens framskridande och höra både doktorandens och handledarnas syn på saken. Doktoranden ska innan mötet informeras om mötets innehåll och sin rätt att ta med ett ombud (t.ex. representant från studentkår eller facklig företrädare). Mötet ska dokumenteras och mötesanteckningarna ska skickas till samtliga deltagande.

Doktorandens planerade studier och prestationer samt de stödåtgärder som beslutas vid mötet ska dokumenteras i ISP (vid behov i bilaga) och ska innefatta en detaljerad tidsplanering. Det ska tydligt framgå vilka åtaganden de olika handledarna har och vilka övriga resurser som finns till hands för doktoranden. Den reviderade ISP:n ska snarast lämnas till studierektor och ska vara fastställd senast två veckor därefter.

Studierektor följer tillsammans med handledarna upp det som har beslutats. Om bedömningen är att doktoranden i väsentlig utsträckning¹ fortsätter att åsidosätta sina åtaganden enligt ISP trots åtgärder som dokumenterats i ISP, ska avdelningschef göra en anmälan om indragning av resurser för doktorand. Anmälan görs enligt de instruktioner som UFN utfärdar.

¹ Överklagandenämnden för högskolan, beslut 2015-06-12, reg. nr. 245-259-15, Överklagandenämnden för högskolan, beslut 2012-04-13, reg. nr. 451-14-12,

Bilaga 1. Licentiatseminariets procedur

Rekommendationer för licentiatseminariets procedur:

1. **Inledning.** Ordförande hälsar alla välkomna, presenterar aktörerna och avhandlingens titel.
2. **Errata.** Respondenten anmäler eventuella rättelser och kan överlämna en erratalista med korrigeringar av fel som identifierats efter avhandlingens tryck.
3. **Presentation.** Inledningsvis presenterar respondenten eller opponenter avhandlingen samt en översikt över forskningsfältet och hur avhandlingen passar in i en vetenskaplig kontext.
4. **Diskussion mellan opponenter och respondent.** Opponenten leder en granskande vetenskaplig diskussion om avhandlingsarbetet med respondenten. Ett huvudsyfte med opponeringen är att respondenten ska få möjlighet att försvara sitt arbete och visa sina kunskaper. Det är opponenterens roll är att möjliggöra detta genom att leda en kritisk vetenskaplig diskussion med respondenten där respondenten ges tydligt utrymme att försvara sitt avhandlingsarbete. Opponenten ska kritiskt granska avhandlingens alla delar, både ramberättelsen och de ingående delarbetena. Opponenten bör lyfta fram starka såväl som svaga delar av avhandlingen. Opponeringen bör beröra såväl teoretiska som metodologiska aspekter, samt hur avhandlingens resultat kan sättas in i ett större sammanhang.
5. **Diskussion mellan examinator och respondent.** Examinator ställer frågor till respondenten.
6. **Publiken ställer frågor till respondenten.** Ordförande erbjuder publiken att ställa frågor om avhandlingen till respondenten.
7. **Betygssammanträde.** Opponeringstillfället avslutas och examinator, opponenter och handledare samlas för betygssammanträde.
8. **Beslut tillkännages.** Beslut om betyg tillkännages offentligt av examinator.

Vid misstanke om oredlighet

Vid misstanke om vetenskaplig oredlighet, plagiat, fusk, jäv (Förvaltningslagen 1986:223), eller om andra oegentligheter framkommer i samband med granskningen inför eller vid framläggning på licentiatseminariet, ska examinator för licentiatavhandlingen omedelbart tillställa ärendet Högskolans Rektor.

Bilaga 2. Disputationsaktens procedur

Rekommendationer för disputationsaktens procedur:

1. **Inledning.** Ordförande hälsar alla välkomna, presenterar aktörerna och avhandlingens titel.
2. **Errata.** Doktoranden anmäler eventuella rättelser och kan överlämna en erratalista med korrigeringar av fel som identifierats efter avhandlingens tryck.
3. **Presentation.** Inledningsvis presenterar respondenten eller opponenter avhandlingen samt en översikt över forskningsfältet och hur avhandlingen passar in i en vetenskaplig kontext.
4. **Diskussion mellan opponent och disputand.** Opponenten leder en granskande vetenskaplig diskussion om avhandlingsarbetet med doktoranden. Ett huvudsyfte med opponeringen är att doktoranden ska få möjlighet att försvara sitt arbete och visa sina kunskaper. Det är opponentens roll är att möjliggöra detta genom att leda en kritisk vetenskaplig diskussion med doktoranden där doktoranden ges tydligt utrymme att försvara sitt avhandlingsarbete. Opponenten ska kritiskt granska avhandlingens alla delar, både ramberättelsen och de ingående delarbetena. Opponenten bör lyfta fram starka såväl som svaga delar av avhandlingen. Opponeringen bör beröra såväl teoretiska som metodologiska aspekter, samt hur avhandlingens resultat kan sättas in i ett större sammanhang.
5. **Diskussion mellan betygsnämndledamöter och disputand.** Ordförande erbjuder betygsnämndsledamöterna att ställa frågor till doktoranden.
6. **Publiken ställer frågor till disputand.** Ordförande erbjuder publiken att ställa frågor om avhandlingen till doktoranden.
7. **Betygssammanträde.** Opponeringstillfället avslutas och betygsnämndsledamöterna och opponent samlas tillsammans med handledare för betygssammanträde. Sammanträdet består av två delar:
 - Diskussion där opponent och handledare också deltar
 - Betygsättning där endast betygsnämndsledamöter deltar
8. **Beslut tillkännages.** Beslut om betyg tillkännages offentligt av betygsnämndens ordförande.

Vid misstanke om oredlighet

Vid misstanke om vetenskaplig oredlighet, plagiat, fusk, jäv (Förvaltningslagen 1986:223), eller om andra oegentligheter framkommer i samband med granskningen inför eller vid framläggning på disputationen, ska disputationsaktens ordförande omedelbart tillställa ärendet Högskolans Rektor.